

Мащенко Марина Анатоліївна

д.е.н., професор, завідувач кафедри Підприємництва, торгівлі і логістики
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків

Гудименко Вячеслав Павлович

здобувач вищої освіти ОС доктор філософії
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків

Момотков Ігор Сергійович

здобувач вищої освіти ОС доктор філософії
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків

ВИМОГИ ДО СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Вибір ефективної системи управління запасами має величезне значення для успішної діяльності будь-якого підприємства, незалежно від його типу, розміру чи галузі. Так, певні аспекти розвитку системи управління запасами в оборонній сфері було розглянуто у роботі Скуріневської Л., яка деталізує своє дослідження в системі забезпечення Зброєних Сил України під час російсько-української війни [1]. Специфіка формування запасів як роздрібних, так і виробничих підприємств в кризових умовах таких як Covid-19 та воєнний стан досліджено у праці Кривешко О., Шпарик Я., Мельник Н. [2]. Круш П. та Орлюк Ю., в свою чергу, визначили основні етапи управління запасами, що базуються на логістичному підході і передбачають використання ряду методів для оптимізації товарно-матеріальних запасів [3]. Проте зазначені дослідження не є остаточними та потребують подальшого розвитку та наукових напрацювань в цій сфері.

Метою цього дослідження є визначення основних вимог, які висуваються підприємствами під час формування сучасної системи управління запасами.

Ефективно сформована система управління запасами на підприємстві дозволяє підприємствам уникати зайвих витрат через надмірні запаси або, навпаки, недостатньої кількості товарів, що є у наявності. Це допомагає зменшити витрати на утримання запасів та збільшити загальну прибутковість підприємства. Швидке задоволення попиту клієнтів та доступ до необхідних товарів дозволяє одночасно збільшити рівень задоволеності клієнтів та зміцнити їх лояльність до бренду. Крім того, ефективне управління запасами сприяє покращенню процесів виробництва та постачання, що в свою чергу зменшує час, необхідний для виконання замовлень та виробництва продукції. В процесі формування ефективної системи управління запасами одну з головних ролей відіграє мінімізація ризиків. Правильно налаштована система управління запасами дозволяє підприємствам більш ефективно прогнозувати та управляти ризиками, пов'язаними з втратами запасів, затримками поставок або змінами на

*Актуальні питання сучасної економічної науки: збірник матеріалів
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р.)*

ринку. Підприємства з ефективною системою управління запасами можуть реагувати швидше на зміни на ринку, адаптуватися до попиту та збільшувати свою конкурентоспроможність у порівнянні з конкурентами. Проте необхідно пам'ятати і про відносини з постачальниками: ефективне управління запасами дозволяє покращити взаємовідносини з постачальниками шляхом зменшення термінів поставок та забезпечення стабільного попиту. Тому, формування ефективної системи управління запасами є одним із ключових чинників під час розвитку будь-якого підприємства для досягнення успіху.

Під час формування власної системи управління запасами необхідно обирати відповідний до певної галузі, розміру та типу підприємства алгоритм поповнення запасів задля їх здатності забезпечити оптимальний рівень запасів товарів або матеріалів для підтримки нормального виробничого процесу або задоволення попиту споживачів. Які ж переваги надає правильно налаштований алгоритм поповнення запасів та їх адаптивності. До головних переваг можна віднести такі:

- точність прогнозування попиту – в майбутньому це дозволить уникнути надлишкових запасів або недостатньої наявності товарів за певними позиціями;
- швидкість реакції на зміни – ефективні алгоритми повинні бути здатні швидко реагувати на зміни в попиті або умовах ринку, щоб мінімізувати втрати або забезпечити підтримку виробничих процесів;
- оптимізація вартості запасів – правильно налаштований алгоритм надає пропозицію щодо оптимального рівня запасів, що дозволяє зменшити витрати на утримання запасів, не впливаючи при цьому на здатність компанії задовольняти попит клієнтів;
- робота в реальному часі – сучасні системи управління запасами мають можливість працювати в реальному часі, автоматично оновлюючи запаси на основі актуальних даних про попит та постачання;
- гнучкість та налаштування – ефективні системи мають бути здатними швидко налаштованими відповідно до потреб конкретного підприємства, його галузі, типи, розміру та існуючої стратегії управління запасами.

Проте, керівництву підприємства необхідно пам'ятати про те, що чим складніше модель алгоритму, тим точніше вона може враховувати різноманітні фактори, такі як сезонність, тенденції ринку, дії та акції конкурентів тощо, тому необхідно мати не тільки компетентний персонал, який здатний до роботи з такими системами, а й фінансові можливості для його розробки та імплементації. У цьому випадку висока адаптивність до волатильності ринку та попиту передбачає здатність системи управління запасами змінювати свої параметри або стратегії відповідно до змін в зовнішніх умовах більш ефективно у порівнянні з конкурентами.

Наступний фактор, що впливає на ефективність застосування системи управління запасами – це простота і зручність програми або CRM-системи, яка буде використовуватися. Саме це дозволить користувачам швидко її освоїти та виконувати необхідні завдання без зайвих зусиль. Також система повинна мати

інтуїтивно зрозумілі функції та легко доступні опції, що сприяє підвищенню продуктивності працівників-користувачів.

Гнучкість та адаптація до потреб підприємства системи управління запасами також значно впливає на результативність функціонування підприємства. Система повинна бути гнучкою і здатною адаптуватися до специфічних потреб та процесів вашого бізнесу без необхідності великих змін в програмному забезпеченні.

Четвертий фактор, на який необхідно звернути увагу – це можливість нескладного налаштування параметрів системи, структури даних та робочих процесів, бо вона забезпечує максимальну ефективність управління запасами. Це дозволить отримувати прозору аналітичну інформацію в режимі реального часу та відстежувати ефективність основних метрик. Можливість відстеження ключових показників ефективності (KPI) допомагає оцінювати продуктивність управління запасами та приймати обґрунтовані рішення для покращення процесів.

І останній, п'ятий фактор, який значно впливає на ефективність застосування системи управління запасами, – це розумна система сповіщень для співробітників, які працюють з запасами, бо вони відіграють вирішальну роль у попередженні потенційних ризиків та забезпеченні швидкого реагування на події.

Кожен з цих факторів є важливим для успішного вибору системи управління запасами, оскільки вони забезпечують простоту використання системи, її гнучкість у відповідності до потреб бізнесу та можливість отримання необхідної аналітичної інформації для ефективного прийняття управлінських рішень. Таким чином, застосування сучасних систем управління запасами дозволить підприємствам не тільки краще зрозуміти відхилення, що будуть визначені системою, а й швидко реагувати відповідними діями на причини надлишкових запасів або їх дефіциту.

Список використаних джерел

1. Скуриневська Л. (2023). Основні аспекти управління запасами та логістики в процесах управління оборонними ресурсами та оборонного менеджменту. *Journal of Scientific Papers Social development & Security*. 13. 230-243. 10.33445/sds.2023.13.5.22. (дата звернення: 06.04.2024)

2. Кривешко О. В., Шпарик Я. Я., Мельник Н. В. Особливості управління запасами в кризових умовах. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10301> (дата звернення: 06.04.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.93

3. Круш П., Орлюк Ю. (2017). Теоретичні основи управління матеріальними запасами підприємств. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. DOI: 10.20535/2307-5651.14.2017.108775 (дата звернення: 06.04.2024).